

ATNAUJINTOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMOS

<https://padlet.com/dalebukeviciene/atnaujintos-bendrojo-ugdymo-programos-rcjd6t5utttasf9s>

Atnaujintos bendrosios programos bus pradėtos diegti nuo 2023 mokslo metų.

Nuo šių mokslo metų pradžios progimnazijoje jau įgyvendinama Priešmokyklinio ugdymo programa.

Ugdymo turinį buvo nuspręsta atnaujinti dėl pokyčių švietime, atsižvelgta į naujausius mokslo pasiekimus, tarptautinių tyrimų ir nacionalinių pasiekimų patikrinimų rezultatus, tarptautinių organizacijų ekspertų rekomendacijas.

Atnaujintos programos nuo rugsėjo 1d. bus pradėtos diegti 1, 3, 5, 7 progimnazijos klasėse, o likusiose klasėse – nuo 2024 m.

LR ŠVIETIMO ĮSTATYMAS. 4 STRAIPSNIS. UGDYMO TURINYS

1. Ugdymo turinį sudaro tai, ko mokoma ir mokomasi, kaip mokoma ir mokomasi, kaip vertinama mokinių pažanga ir pasiekimai, kokios mokymo ir mokymosi priemonės naudojamos.
2. Ugdymo turinys kuriamas šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytiems švietimo tikslams įgyvendinti. Konkretus ugdymo turinys kuriamas ir sistemingai atnaujinamas atsižvelgiant į atitinkamos grupės ar tipo mokyklai keliamus ugdymo, mokymo ir studijų tikslus, besikeičiančios socialinės ir kultūrinės aplinkos lemiamus Lietuvos visuomenės poreikius, vietos ir mokyklos bendruomenės reikmes, taip pat mokinių ir studentų turimą patirtį, ugdymosi poreikius ir interesus.
3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų reikalavimų laikomasi rengiant ikimokykliniam, priešmokykliniam ugdymui, bendrajam ugdymui, profesiniam mokymui, studijoms aukštesiose mokyklose skirtas švietimo programas ar jų modulius, ugdymo planus ar studijų kryptų reglamentus, mokymosi pasiekimų patikrinimų programas, vadovėlius, kitas mokymo priemones, papildomą ugdymo medžiagą.

UGDYMO TIKSLAI IR REZULTATAI

Priešmokyklinio ugdymo tikslas – padėti mokiniams ugdytis asmenines savybes, įgyti socialinių įgūdžių ir pasiręgti mokytis pagal pradinio ugdymo programą.

Pradinio ugdymo tikslas – padėti mokiniams formuoti moralines nuostatas, kultūrinę, tautinę ir pilietinę savimonę, įgyti šio amžiaus tarpsnio galimybes atitinkančius raštingumo gebėjimus, socialinius, emocinius ir sveikos gyvensenos įgūdžius. Pagrindinio ugdymo tikslas – padėti

mokiniams įgyti šio amžiaus tarpsnio galimybes atitinkančių dalykinių žinių ir gebėjimų, dorinio, kultūrinio, tautinio ir pilietinio sąmoningumo bei brandos pagrindus, įtvirtinti socialinius, emocinius ir sveikos gyvensenos įgūdžius, išsiugdyti gebėjimą apsispręsti, tinkamai pasirinkti ir mokytis toliau. Mokinių ugdymo rezultatai – asmens savybių, bendražmogiškųjų vertybių ir kompetencijų ugdymo pasiekimai. Siekiant asmens ir visuomenės gerovės, ugdomas doras, jautrus, tvirto charakterio, atsakingas, išipareigojęs Lietuvai, nesavanaudis žmogus. Vertybių ugdymas yra vienas esminių ugdymo tikslų, nes vertybės sudaro asmens tapatybės branduolį. Bendrosiose programose daug dėmesio skiriama demokratijos, empatijos, orumo, atsakomybės ugdymui. Vertybės bendrosiose programose ugdomos įgyvendinant mokymosi turinį. Vertybinių nuostatų ugdymas bendrosiose programose susijęs su kompetencijų ugdymu. **KOMPETENCIJA – GEBĖJIMAS ATLIKTI TAM TIKRĄ VEIKLĄ, TURĖTI JAI PAKANKAMAI ŽINIŲ, ĮGŪDŽIŲ.** Įgyvendinant bendrąsias programas, ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Visos kompetencijos yra vienodai svarbios ir ugdomos įgyvendinant visas bendrąsias programas. Kiekvienos kompetencijos ugdymo intensyvumas priklauso nuo konkrečios bendrosios programos. Bendrosiose programose kompetencijos apibrėžiamos, išskiriant jų esminius aspektus:

- komunikavimo kompetencija – tai motyvacija ir gebėjimas kurti, perduoti ir suprasti žinias (faktus, požiūrius ar asmenines nuostatas), etiškai naudotis verbalinėmis ir neverbalinėmis komunikavimo priemonėmis ir technologijomis;
- kultūrinė kompetencija – tai kultūrinė savimone, grįsta žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu;
- kūrybiškumo kompetencija – tai sau ir kitiems reikšmingų kūrybinių idėjų, produktų, problemų sprendimų tyrinėjimas, generavimas, kūrimas, vertinimas, išlaikant darnų santykį su savimi ir aplinka;
- pažinimo kompetencija – tai motyvacija ir gebėjimas pažinti save ir pasaulį, įgyjami suvokiant (perimant) žmonijos kultūrinę patirtį. Ši kompetencija apima dalyko žinias ir gebėjimus, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Mokyklinis pažinimas reikalauja valios, pastangų ir atkaklumo;
- pilietiškumo kompetencija – tai pilietinis tapatumas ir pilietinė galia, grįsta vertybėmis, nuostatomis, žiniomis ir praktinio veikimo gebėjimais, įgalinančiais kartu su kitais atsakingai kurti demokratišką visuomenę, stiprinti Lietuvos valstybingumą;
- skaitmeninė kompetencija – tai motyvacija ir gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, problemoms spręsti, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu;
- socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija – tai asmens savimone ir savitvarda, socialinis sąmoningumas, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimai, atsakingas sprendimų priėmimas ir asmens rūpinimasis fizine ir psichine sveikata.

KAS BUS UGDOMA? KOMPETENCIJOS IR JŲ SANDAI

PAŽINIMO	<i>Dalyko žinios ir gebėjimai</i>	<i>Kritinis mąstymas</i>	<i>Problemų sprendimas</i>	<i>Mokėjimas mokytis</i>
PILIETIŠKUMO	<i>Pilietinis tapatumas ir pilietinė galia</i>	<i>Gyvenimas bendruomenėje kuriant demokratišką visuomenę</i>	<i>Pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms</i>	<i>Valstybės kūrimas ir valstybingumo stiprinimas</i>

				<i>tarptautinėje bendruomenėje</i>
<i>KŪRYBIŠKUMO</i>	<i>Tyrinėjimas</i>	<i>Generavimas</i>	<i>Kūrimas</i>	<i>Vertinimas ir refleksija</i>
<i>KULTURINĖ</i>	<i>Kultūrinis išprusimas</i>	<i>Kultūrinė raiška</i>	<i>Kultūrinis sąmoningumas</i>	
<i>KOMUNIKAVIMO</i>	<i>Pranešimo kūrimas</i>	<i>Pranešimo pateikimas ir komunikacinė sąveika</i>	<i>Pranešimo analizė ir interpretavimas</i>	
<i>SKAITMENINĖ</i>	<i>Skaitmeninis turinys</i>	<i>Skaitmeninis komunikavimas</i>	<i>Skaitmeninė sauga</i>	<i>Problemų sprendimas</i>
<i>SOCIALINĖ, EMOCINĖ IR SVEIKOS GYVENSENOS</i>	<i>Savimonė ir saitvardos įgūdžiai</i>	<i>Empatiškumas, socialinis sąmoningumas ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimas</i>	<i>Atsakingas sprendimų priėmimas ir elgesys įvertinant pasekmes</i>	<i>Rūpinimasis sveikata</i>

MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

Įgyvendinant bendrąsias programas, naudojami šie vertinimo būdai:

- formuojamasis vertinimas – mokinio pažangos skatinimui, stebėjimui ir vertinimui ugdymo procese teikiamas grįžtamasis ryšys, padedantis mokiniui gerinti mokymąsi, nukreipiantis, ką dar reikia išmolti, leidžiantis mokytojui pasirinkti veiksmingiausius ugdymo metodus, siekiant kuo geresnių rezultatų. Viena iš formuojamojo vertinimo dalių yra esamos situacijos įvertinimas, kuris padeda mokytojui suprasti, ką mokiniai jau moka ir geba, kaip toliau planuoti ugdymą. Formuojamasis vertinimas nesiejamas su pažymiu, jis teikia duomenis, kurių pagrindu mokytojas mokiniui teikia kokybinį grįžtamąjį ryšį apie tolesnius jo mokymosi žingsnius;
 - įsivertinimas – paties mokinio mokymosi proceso, mokymosi pasiekimų ir pažangos stebėjimas, vertinimas ir apmąstymas, numatant tolesnius savo mokymosi žingsnius;
 - apibendrinamasis vertinimas – juo patvirtinami mokinio pasiekimai, baigus temą, skyrių, kursą, modulį, programą. Priešmokykliniame ugdyme apibendrinamuoju vertinimu įvertinami vaiko pasiekimai, baigus programą. Pagal poreikį taip pat galima taikyti tarpinį vertinimą. Pradiniame, pagrindiniame <...> ugdyme apibendrinamasis vertinimas sukuria sąlygas konstruktyviai kelti ugdymo tikslus ir pa(si)rinkti tinkamus mokymo ir mokymosi būdus, pateikti pasiekimų įrodymus mokiniui, vaiko atstovams pagal įstatymą, mokytojams. Vidiniu apibendrinamuoju vertinimu mokytojas apibendrina mokinio mokymosi pasiekimus, jo rezultatus fiksuoja pažymiu ar kita forma. Išoriniu apibendrinamuoju vertinimu užtikrinamas patikimas, duomenimis grįstas ugdymo proceso grįžtamasis ryšys.

Pradinio, pagrindinio <...> ugdymo bendrosiose programose išskirti slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis lygiai. Pradinio ugdymo programoje mokinių pažangai ir pasiekimams fiksuoti ir vertinimo informacijai pateikti naudojami komentarai, vertinimo aplankai. Šiuos aplankus, mokytojo padedami, mokosi sudaryti patys mokiniai; taip jie kartu mokosi įsivertinti

pasiekimus. Mokinių pasiekimai pažymiais nevertinami. Pagrindinio <...> ugdymo programose pasiekimų lygiai siejami su pažymiu:

- slenkstinis lygis – 4 balai,
- patenkinamas lygis – 5–6 balai,
- pagrindinis lygis – 7–8 balai,
- aukštesnysis lygis – 9–10 balų.

VERTINIMO PAVYZDYS

Pasiekimų lygių požymių raidės ir skaičių junginiu (pavyzdžiui, A1.1.3) žymima:

raidė nurodo pasiekimų sritį,
 pirmas skaičius – pasiekimų grupę,
 antras skaičius – pasiekimą,
 trečias skaičius – pasiekimų lygį.

LIETUVIŲ
 KALBA

SLENKSTINIS (1)	PATENKINAMAS(2)	PAGRINDINIS (3)	AUKŠTESNYSIS (4)
Atidžiai klausosi (reaguoja mimika ar gestais), sutelkia dėmesį trumpam klausymuisi (apie 10 min.), išskiria dalį lengvai atpažįstamos informacijos; reaguoja į klausimus, prašymus (A1.1.1.)	Atidžiai klausosi, atrenka jam reikalingą informaciją ar jos dalį; reaguoja į klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus (A1.1.2)	Atidžiai klausosi, aptaria, atrenka ar išskiria esminę informaciją; reaguoja į klausimus, pastebėjimus, pajuokavimus (A1.1.3.)	Klausosi dėmesingai ir reflektvyviai aktyviai parodydamas santykį su pranešimu, atrenka informaciją nurodytam tikslui, tinkamai reaguoja į klausimus, prašymus, pastebėjimus, pajuokavimus (A1.1.4.)

BENDRŲJŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO YPATUMAI

Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose mokymosi turinys pateikiamas, išskiriant privalomąjį dalyko turinį (ne mažiau kaip 70 proc.) ir pasirenkamąjį turinį (ne daugiau kaip 30 proc.). Pasirenkamąjį turinį renkasi mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių galimybes, mokinių pažangą ir pasiekimus, polinkius ir derindamas su kitais mokytojais. Pasirenkamasis turinys gali būti skiriamas: žinioms ir gebėjimams įtvirtinti ar gilinti, sudėtingesnėms temoms, kurioms įprasto laiko nepakanka, nagrinėti, mokinių žinių ir gebėjimų spragoms šalinti, tarpdalykinėms temoms plėtoti, projektinėms ir kitoms pažintinėms kūrybinėms veikloms organizuoti.

ESMINIAI POKYČIAI

- **Priešmokyklinis**

Programoje išskirtos 6 ugdymosi sritys: gamtamokslinis ugdymas, kalbinis ugdymas, matematinis ugdymas, meninis ugdymas, visuomeninis ugdymas, sveikatos ir fizinis ugdymas. Visos ugdymosi sritys yra lygiavertės ir ugdomos integraliai su kompetencijomis. Pasiekimai aprašomi 3 pasiekimų lygiais: iki pagrindinio, pagrindinis ir virš pagrindinio. Pasiekimų lygiai skirti formuojamajam vertinimui, t. y., geriau pažinti vaiką, atpažinti jo stiprybes ir tobulintinas sritis, numatyti reikiamą pagalbą vaiko ūgčiai.

- **Pradinis ir pagrindinis**

- Pasiekimų sritys sukurtos remiantis konkrečiais dalykui. Turinys suformuotas vieneriems metams, tik keliose programose turinys suformuotas dviems metams. Numatytas 30 proc. laisvo ugdymo turinio, mokytojo nuožiūra. Yra keturi pasiekimų lygių požymiai: slenkstinis, patenkinamas, pradinis, aukštesnysis. Išorinis vertinimas NMPP ir PUPP.

TURINYS YRA NE TIK „KĄ“, BET IR „KAIP“

- Dalykiniai gebėjimai ugdomi tada, kai informacija yra renkama, o ne tik išklausa ar tik „dėstoma“. Viskas atliekama su veiksmu ir mokinio įgalinimu.
- Kompetencijos reikia situacijų, konteksto ir dalyko turinio.

KOMPETENCIJOS IR DALYKAI YRA „UŽKODUOTI“ PROGRAMOJE

- Faktai negali būti tik pasakomi. jų ieškojimas irgi yra veiksmas, kai mokoma(si).
- Kompetencijų ugdymas vyksta, kai mokiniai: analizuoja, palygina, grupuoja, atlieka socialinį tyrimą, stebėjimą, dirba grupėse, kuria pranešimus, aptaria ir pristato savo darbus.
- Kompetencijų ugdymo kontekste ugdomi ir gebėjimai.

KOKIE ELEMENTAI KEITĖSI?

2008 BENDROSIOS PROGRAMOS	2022 BENDROSIOS PROGRAMOS
Dalykinės ir bendrosios kompetencijos.	Kompetencijos.
Remtasi atnaujintojų žiniomis.	Vaiko raidos aprašas, konsultacijos.
Mokymosi turinys 100 proc. Ugdymo laiko.	Mokymosi turinys 70 proc. Mokymosi laiko. Dėl 30 proc. Laiko sprendžia mokytojas.
Mokymosi turinys pateikiamas koncentrais dvejiems metams.	Atsisakyta mokymosi turinio pasikartojimo. Daugumoje BP mokymosi turinys pateikiamas kiekvieniems metams. Pagal galimybes užtikrinama horizontali dermė.
Mokymosi turinys sumažintas atsisakant kai kurių temų arba perkeltant į aukštesnes klases.	Mokymosi turinys atnaujinamas orientuojantis į siekinius: Stiprinti asmens savybių sąlygas kiekvienam mokiniui įgyti aukštesnius pasiekimus.
Bendrosios ir integruojamosios programos.	Integruojamosios programos ir kitas aktualus turinys įtrauktas į su turiniu susijusių dalykų bendrąsias programas.
Trys pasiekimų lygiai.	Keturi pasiekimų lygiai: <ul style="list-style-type: none"> • slenkstinis (4), • patenkinamas (5–6), • pagrindinis (7–8), • aukštesnysis (9–10)

„Nvertinkite dienos pagal derlių, kuri pavyko nuimti, vertinkite ją pagal tai, ką pavyko pasodinti.“

Robertas Louisas Stevensonas

Programos, kompetencijų aprašai, integruotos veiklos, projektai ir kt. Padlet lentoje

<https://padlet.com/dalebukeviciene/atnaujintos-bendrojo-ugdymo-programos-rj6t5uttasf9s>